

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.,
rândul cu litere garmond.

Un argument moral

pentru existența lui Dumnezeu

de Dr. I. Broșu.

Articolul acesta, ultim, îl voi începe cu cuvintele unui profund cunoscător al tainelor inimii omenești. Fericitul Augustin zice: „*noli foras ire in te ipsum redi, in interiore homine habitat veritas*”, iar în altă parte, tot cu același adevăr se adresează către Dumnezeu, cu cuvintele: „*noverim me, noverim te*”.

Pentru cunoașterea lui Dumnezeu, avem prin urmare nevoie ca mai întâi să ne cunoaștem pe noi! O cunoaștere adevărată a naturii omenești o putem socoti cu toată siguranța ca pe-o părțică din cunoașterea lui Dumnezeu; deoarece sufletul omului, cum am văzut deja într'un articol trecut, s'a creat după chipul lui Dumnezeu, el e acel microcosmos, ce poartă în sine urmele lui Dumnezeu, tot așa de marcante, cum le-am aflat și în macrocosmosul universului, la crearea lumii, și în legile evoluției.

Când ne apropiem către el, către acest tainic suflet omenesc, cum a viețuit și mai viețuește încă în miliarde de oameni, și punem urechea la porțile grandioase ale istoriei omenești, simțim par'că un vuet, totdeauna profund, al unui fluviu uriaș, ce e mână de-o putere nevăzută, către oceane imense; auzim eternul freamăt neliniștit și plin de dor al sufletului omenesc, care se simte atras către ceva infinit și divin, în care își cearcă să afle fericirea. Sentimentul religios e o faptă, ce se poate argumenta luminos, din istoria religiilor: nici un popor n'a existat pe pământ, fără de-a avea religie. Acest *consensus gentium* înfățișază sentimentul religios, ca pe un fenomen străbun al spiritului omenesc, și ne strigă cu mii de glasuri aceea ce ni-a spus credința duioasă de naivă a copilăriei noastre: *există un Dumnezeu!*

Din acest sentiment religios general aș voi să scot în relief partea care se numește *conștiința etică sau morală*.

Noi am chemat de martori, pentru credința în Dumnezeu, cerul și pământul, și amândoi au afirmat cu toată puterea: da, este Dumnezeu; acum, să lăsăm să vorbească alți martori, cari locuiesc în pieptul fiecăruia, adică faptele conștiinței etice.

Sufletul nostru nu se află față de întâmplările din jurul nostru numai în raportul simplu al unui aparat de înregistrare, căruia ori și ce îi este indiferent și de aceeaș valoare, — nu, ci dinpotevță, el ia parte activă cu toate împreună, numindu-le pe unele frumoase, iar pe altele urâte, pe unele plăcute, iar pe altele desagrabile; sau cu alte cuvinte, noi apreciem toate, judecându-le cumplit. Astfel deosebim și faptele omenești, ori și cum s'ar manifesta ele, în unele, cari le numim moralește bune, iar în altele, moralește rele.

Aceste opinii nu le pronunțăm însă după o reflexiune îndelungată,

ci ele izvorăsc imediat, din conștiința noastră etică; sub perspectiva aceasta trebuie să privim toate lucrurile.

Chestiunea, care ne preocupă însă, este, că de ce numim unele fapte bune, iar pe altele rele? Depinde totul de la plăcerea fiecăruia, individuală?

De sigur că nu! Când cetim de pildă, într'un jurnal, cum cu ocaziunea unui incendiu grozav din Budapesta, un om, necunoscut, cu pericolul vieții proprii, a sărit să stângă focul ce impresura zeci de corpuri omenești, până ce căzu și el, pierzându-și conștiința, la pământ, și cum în fine dispăru, prefăcându-se în scrum, — de sigur că nu se va afla nici unul singur între noi, sau între toți cetitorii, care să nu se fi exprimat față de eroismul acesta moral, cam în felul următor: da, a fost o faptă frumoasă, bună și nobilă!

Iar, dacă cetim iară, că într'un loc oarecare, niște părinți, cari nu mai pot să se numească oameni și-au mutilat și chinut copilul, până la moarte, pentru că era mai urât și mai neputincios de cât altul, desigur, că tot internul nostru se va răsfrâni împotriva barbariei nemai pomenite, și o vom taca de-o faptă deamă de condamnat, iar, din punct de vedere moral, rea.

Aceasta este conștiința etică, ce ne spune, că există o deosebire între bine și rău, și că ea nu depinde numai de la voința mea subiectivă! Există o *normă obiectivă etică*, și aceea ce consună cu ea, numim bine, iar ceea ce nu consună, numim rău. — Conștiința imediată etică le spune limpede la toate popoarele, că anumite însușiri, ca de pildă cinstea, adevărul, dreptatea și credința, sunt bune, iar contrariul lor, e rău, și se consideră așa, nu numai pentru că fără de ele se clatină temeiurile vieții sociale, ci de-a dreptul ele sunt și obiectiv bune.

Totuși, vocea din lăuntrul nu ne spune simplu numai, că lucrul acesta e bun, iar celalalt e rău, sau că există o deosebire între bine și rău, ci ea zice și mai departe: să faci aceea ce e moral bun, și să ocolești aceea, ce e moral rău.

Această normă etică, care există afară și independent de voința noastră, pășește în mijlocul conștiinței cu o putere irezistibilă, ca *imperativ categoric*: tu să faci! Conștiința, nu rostește un „trebuie”, natural și necesar, — deoarece noi, fiind convinși de libertatea etică de deciziune a voinții, știm, că nu putem urma acestui fel de imperativ, — dar acel „tu să faci”, e atât de necesar și neîndurat, încât îndată ce nu-l ascultăm, ne vedem constrânși a mărturisi, că tu n'ai lucrat corect! Nu-i necunoscut faptul, că psihologia modernă cearcă să cuprindă cu toate armele, ce-i stău la îndemână, cetatea voinții libere; dar noi trebuie să ne dăm seama, că în lupta ce se dă între determinism și indeterminism nu-i vorba de motive științifice, ci de felurite concepțiuni de-a privi lumea. Dovezile, cari se aruncă împotriva libertății voinții, sunt toate,

argumenta ex dubio, aducându-se pe câmpul de luptă constanța energiei fizice, legea cauzalității, teoria antropologică a lui Lombroso, statistică și legea eredității calităților, — și toate acestea sunt îndreptățite, desigur, când e vorba de un indeterminism nemărginit și absolut, însă că eu, cu tot determinismul, mă simt din punct de vedere etic liber și pot lucra așa, sau altfel, aceasta mi-o spune fiecare urmă a acelei facultăți normale, ce-mi dă conștiința personalității mele.

Mai departe, știm, că și alții pot lucra cu libertatea voinții: de la nici un om noi nu putem pretinde, ca să fie artist sau filosof, dar față de fie care ne simțim îndreptățiti a pretinde să nu fie om mișel! Am oare voie, să fac lucrul acesta, dacă omul n'ar fi stăpân pe libertatea voinții? Fiind conștiința libertății numai o simplă iluzie, atunci noi n'am mai avea lipsă nici de școli, nici de universități și nici de nebuni, ci numai de largi case de temniți, — pentru că, chiar lumea în ultima analiză, e o casă mare de nebuni! Eu pot lucra moral liber, și eu trebuie să lucrez moral bine; — faptul acesta, îl știu prea bine, pentru că se află în conștiința mea imediată.

Mai departe observăm, că atunci când lucrăm din punct de vedere moral, bine, simțim în noi răspunderea unei conștiințe curate; iar când facem rău, ne muștră sentimentul păcatului. Noi avem un sentiment de răspundabilitate față de indeplinirea unei fapte bune, sau față de o întrebare a ei, și datorința împlinită ne deșteaptă în inimă sentimentul meritului, iar datorința neîmplinită sau fapta rea, ne chiamă la judecată în fața forului drept al conștiinței, pentru păcat, spre pedepsire!...

(Va urma).

Nr. 1394/1912

Convocare.

În înțelesul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă la

Adunarea generală ordinară ce se va ține în Sibiu, în zilele de 13 și 14 Octomvrie n. 1912.

Programul adunării:

Duminecă, în 13 Octomvrie n. 1912, la orele 11 a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociației”:

I. Ședința I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) censurarea socotelilor anului 1911 și a proiectului de buget pe anul 1913;
 - c) inscrierea membrilor noi;
 - d) pentru întregirea comitetului central.

5. Prezentarea eventualelor propuneri *)

II. Desvălirea bustului lui Gheorghe Barițiu, îndată după ședință.

După prânz la orele 4:

III. Ședința festivă a secțiilor științifice-literare, care va avea loc în sala festivă a „Muzeului Asociației”. Conferența dlui Dr. Ion Lupaș, despre Gheorghe Barițiu, și alte conferențe.

Luni, în 14 Octomvrie n. la orele 8 a. m.:

Ședința a II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor pe 1911 și a proiectului de buget pe 1913 și propunerile acestei comisiuni.
3. Raportul comisiunii pentru inscrierea de membri noi.
4. Alegerea a doi membri în comitetul central.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
7. Închiderea adunării generale. Continuarea ședinței la orele 3 p. m.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 7 Septembrie 1912.

A. Băseanu Oct. C. Tăslăuanu
prezident. secretar.

Dela Epitropia „Fundației pentru ajutorarea zărilor români din Ungaria”.

Epitropia „fundației pentru ajutorarea zărilor români din Ungaria” a ținut Miercuri în 4 l. c. o ședință la Sibiu, în care s'a ocupat cu diverse chestii de interes pentru fundație. Despre deursul acestei ședințe și despre lucrările ei se publică următorul comunicat:

I. *Act de recunoștință*. Președintele epitropiei Dr. Valeriu Brăniște prezintă următoarea scrisoare primită dela dna v. d. Elena A. Murășanu:

Mult stimatle dle președinte!

Cu plăcere vin a urma dorinței zărilor români exprimată prin dnoastră ca președinte al epitropiei zărilor români din patrie de a vă preda în administrație fondul inițiat de fericitul meu soț.

De mult a simțit soțul meu marea necesitate a unui fond pentru gazetarii nostri mașter tratați de soarte, și s'a gândit cum să le ușureze soarta asigurându-i pe viitor, dar dorința lui abia cu ocaziunea jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei” a putut fi realizată.

Atunci a dat el „Numărul festiv” al jurnalului său, care trecând prin multe lupte, după cum știți și dnoastră cu toții, ajunsese în cinste să serbeze al 70-lea an de existență.

Acest „Număr festiv” a fost destinat să pună baza „Fondului zărilor”. Nu s'au putut însă împlini toate după cum dorea fericitul meu soț, căci îndată după ce a apărut „Numărul festiv” a fost oprit de a se răspândi, fiind totodată improprie, astfel că cea mai mare parte a acestui număr a rămas nedesfăcut și astfel nu s'a putut mult sporii fondul jubilar.

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, președintelui „Asociației” (Sibiu, Str. Săguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Murind soțul meu în curând după aceea fără ca să poată vedea acest fond pe deplin regulat, a rămas libelul cu banii depuși pentru acest fond la „Albina“ sub nr. 22083 cu K de 3,477-22, precum și un scris fonciar nr. 155.880 de 100 lei în posesiunea mea.

Azi văzând astfel fondul ziariștilor regulat în toată forma, cu plăcere alături fondul înființat de soțul meu, la acela care-l administrați dvoastră.

Totodată îmi iau voie a vă pune la dispoziție toți „Numerii festivi“ rămași nedesfăcuți, cam la 3000 exemplare, cu rugarea ca onorata epitropie să binevoiască să-i desfacă, iar banii încuși să-i alăture la fondul înființat de soțul meu.

Cu poșta de azi am trimis libelul cu banii sus amintiți, precum și scrisul fonciar, la adresa dlui secretar al epitropiei dvoastre pentru a-i alătura la ceilalți, și dacă îmi este ertat mi-aș esprima și eu o dorință și anume aș ruga pe onorata epitropie a ziariștilor ca ținând samă, că fericiitul meu soț a fost inițiatorul „Fondului ziariștilor“ să se administreze fondul, inițiat de el, separat purtând numele „Fondul Dr. Aurel Murășanu“ fondat la 1907 cu ocaziunea jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei“, iar sumele ce încurg pentru „Fondul ziariștilor“ să se împartă egal, atât la fondul Dr. A. Murășanu, cât și la fondul Dr. Miha, pentru că să nu rămână unul îndărătul celuilalt, căci ambele au unul și același scop.

Rugându-vă, stimate dnule președinte, a-mi chita și prin publicitate primirea în administrație a fondului Dr. Aurel Murășanu, doresc cea mai frumoasă prosperitate acestui fond, iar dvoastră vă rog a primi asigurarea distinciei mele stime ce vă păstrează.

Brașov, 8/VIII. 1912 st. n.

Elena A. Murășanu.

În legătură cu această epistolă secretarul arată, că a primit libelul de depuneri și scrisul fonciar menționat în epistola dnei Elena A. Murășanu și propune iar epitropia decide:

1. Epitropia ia act cu adăncă mulțumită și recunoștință de epistola dnei Elena A. Murășanu și se obligă a administra și augmenta sumele primite sub numirea „fondul Dr. Aurel Murășanu“, fondat la 1907 cu ocaziunea jubileului de 70 ani al „Gazetei Transilvaniei“;

2. În conformitate cu normele în vigoare pentru îngrijirea valorilor „Fundatiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria“, „fondul Dr. Aurel Murășanu“ se va augmenta a) din interesele proprii b) din donațiunile, ce se vor face anume pentru acest fond și c) din prețul celor cea 3000 de exemplare din numărul festiv al „Gazetei Transilvaniei“ de a cărui desfacere se va îngrijii epitropia;

3. „Fondul Dr. Aurel Murășanu“ se va întrebuința conform dispozițiilor ce sunt și vor fi în vigoare cu privire la întreaga fundațiune, și

4. Decisul prezent se va da publicității ca act de recunoștință față de nobilii inițiatori și donatori ai „fondului Dr. Aurel Murășanu“.

II. Starea fundațiunii. În decursul lunii August, fundațiunea care cu ziua de 31 Iunie era de K 34,279-95, s'au augmentat cu următoarele sume:

1. Transpus pentru „fondul Dr. Aurel Murășanu“	K f 3,598-04
2. Contribuiri particulare, chitate deja în ziare	184-30
3. De la dl Aurel Vlaicu, Binișni	50—
4. „Eugen Muntean, Agnita“	5—
5. „Codreana“, Băsești	50—
6. „Chiorana“, Șomcuta-mare	20—
Total	K 3,907-34

Starea fundațiunii ziariștilor noștri cu ziua 31 August a. o. este deci de K 38,187-29.

III. Măsură pentru augmentarea viitoare a fundațiunii. Din prilejul reînnoirii abonamentelor pentru anul viitor, Epitropia se va adresa ziarelor noastre, cari vor afla de bine și vor voi, să pună, pe lângă abonament, și câte o modestă taxă de 10—20 fileri în favoarea fundațiunii. Taxa deci va fi facultativă. Întru cât însă s'ar putea introduce, ea ar asigura un venit permanent pentru fundațiune.

VI. Rugare către publicul românesc. După ce prin donațiunea dnei Elena A. Murășanu s'a pus baza unui fond special sub numele fericiutului director de odinioară al „Gazetei Transilvaniei“, pentru a putea augmenta în mod demn acest nou fond, Epitropia roagă pe toți aceia, cari păstrează și vor să eternizeze memoria acestui ales bărbat, să contribuie la augmentarea „fondului Dr. Aurel Murășanu“ prin contribuiri speciale.

Tot asemenea sunt rugate singurati-gele centre românești să nu uite a-și da

concursul lor prin aranjarea de conferințe publice, reprezentanții etc. pentru augmentarea fundațiunii, ajunsă azi la suma de peste K 38,000.

Sibiu, la 7 Septembrie 1912.

Epitropia fundațională.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de Dr. C. Papuc (Săcele).

(Urmare).

Despre educația propriu zisă la Rousseau.

Sub cuvântul „educație“ se înțelege în general dezvoltarea și cultivarea dispozițiilor spirituale ale copilului. Cu toate acestea nu este exclusă din noțiunea acestui cuvânt și necesitatea unei educațiuni a corpului, și în această privire timpul nostru arată un mare progres față de secolul al XVIII-lea, deși nici el nu satisface în multe privințe nici pe departe tuturor pretențiilor lui Rousseau referitor la educația copiilor. De bună seamă deosebirea ce se facea între educația psihică și fizică și neglijarea celei din urmă în favoarea celei din urmă, nu era de loc după gustul „pedagogului“ — cum îl numește pe Rousseau, Hahn (Basedow und sein Verhältniss zu Rousseau). Căci dacă și din punct de vedere științific ambele educații se pot considera ca deosebite, totuși nu trebuie uitat, că corpul și sufletul formează o unitate, că cultivarea spiritului e imposibilă fără o educație paralelă a corpului. Ba la început trebuie chiar să prevaleze educația fizică, căci după principiul lui Juvenal (+ 130 d. Cr.): „mens sana in corpore sano“, un corp sănătos e condiție neapărată pentru un spirit sănătos; afară de aceea, trebuie bine grijit a nu vesteji prin o creștere greșită a spiritului sau a dezvoltării bolnăvicioase prin una excesivă și la timp nepotrivit dispozițiile naturale ale copilului, cari sunt numai în germene.

În privința educațiunii fizice Rousseau și-a câștigat unul din cele mai mari merite; punând mare pond pe cultivarea corpului prin exerciții și pe cultivarea organelor simțurilor. Ca principiu fundamental al acestei educații consideră el, ca copilul întru cât e posibil să fie alăptat de mamă și nu de doică, educând 3 motive pentru sprijinirea pretențiunii sale juste: 1. împlinirea unei datorii prescise de natură, 2. întărirea legăturii naturale a iubirii între mamă și copil și al 3. evitarea influențelor stricătioase prin doică, în privința fizică și morală.

Protestul înflăcărat al lui Rousseau în contra angajării de doică, cari aveau să absolve pe mame de îndatoririle lor naturale în favoarea obligațiilor lor sociale artistice, are și pentru ziua de azi cea mai mare actualitate. Acest protest a și avut un mare efect; dar totuși acest efect arată clar, că de îndreptățită e temerea și neîncrederea lui R. în ceea ce privește realizarea și împlinirea ideilor sale reformatorice între condițiunile și împrejurările culturale de azi. Dacă mamele franceze, după apariția lui Emile (1762), considerau că o mândrie a-și liniști singure copiii, aceasta era laudabil; dacă însă ele își îndeplineau această sfântă datorie în pauza dintre 2 jocuri, fiind înfrântate și în sălile pline de prav și zădăf, apoi Rousseau avea toată îndreptățirea de a nu considera, o astfel de procedură, ca realizarea exactă a planurilor sale.

Cu mai mult succes a putat R. lupta în contra obiceiului de a înfășa copiii, astfel încât le era imposibilă mișcarea liberă a membrilor. Părăsirea acestei date urâte, neigienice și murdare a început să înceteze cu apariția lui Emile. Cu toate acestea, și în ziua de azi multe mame o practică.

S'a zis, că educația fizică joacă un mare rol în Emile. Și de fapt: Rousseau împurmată exercițiilor naturale ale corpului cel mai larg teren. Emile trebuie să fie un icosit inotător și un alergător probat, el trebuie să sară, să arunce petii.

Prin toate acestea se intenționează întărirea sănătății și dezvoltarea cât se poate de perfectă a organelor corporale ale copilului.

Pentru a-i păstra sănătatea și a-o întări trebuie abandonată desmerdarea, înlocuindu-o cu oarecare înăsprire și severitate în portarea față de copil. Acesta să fie lăsat să se târască pe brânci, cât poate și voeste. Să nu pretindem de la piciorușele lui, să poarte greutatea corpului înainte de vreme; ci să așteptăm în liniște până ce copilul însuși se întărește și umblă. Nici să nu fim prea spărioși când cade. „Căci experiența arată, că copiii prin aceasta puțin și rar suferă întru oțăr; iar dacă copilul însuși s'a obișnuit a nu cădea, aceasta e cu mult mai prețioasă, decât dacă o bonă conștiențioasă i-ar fi evitat ori-ce cădere“.

Un mijloc principal în educația fizică a copilului este permisiunea întrebunării drepte a instinctului de joc, a cărui activare e caracteristică pentru copii, și anume: odată, pentru-că acest imbold de joc dezvoltă puterile lui, al 2-lea pentru-că în activarea acestui imbold i se descopere pedagogului natura copilului după partea sa spirituală.

Deci atențiunea pentru îndemnul la joc este aceea, ce Rousseau a accentuat mai puternic decât ori-cine în educația fizică a copiilor (Gösgen). Tema educatorului este apoi, ca acel îndemnul la joc să-l prefacă cu însetul într'un îndemnul la lucru.

Dacă Rousseau aprobă jocul copiilor, nu aprobă însă nici decum dansul. El preferă „saltul unei căprioare, în locul dansului unei baletiste de operă“.

După-cum trebuie întărit corpul în decum, astfel trebuie agerite și simțurile în specie, pentru-că numai prin cultivarea acestora (a corpului și a simțurilor) e posibilă o educație psihică mai înaltă. „Tu nu vei răuși a crește oameni raționali, de nu vei forma mai întâi strengari“, sunt cuvintele prin cari în mod drastic exprimă R. principiul lui Juvenal.

Dezvoltarea puterilor corporale, cari la copil se manifestă natural în sărit, zburdat, strigăt, lărmuit, aduce cu sine întărirea organelor, cari la rândul lor condiționează exercitarea simțurilor, întru cât copilul se deprinde în privirea ei compărarea obiectelor, în cunoașterea lor prin pipăit, fie chiar în întunec, apăsarea distanței etc. Și dacă primii învățători sunt simțurile, apoi pentru a face pe oameni deprinși în ougetare, trebuie mai întâi exercitate toamă aceste mijloace. De aceea R. mai înainte de ce oferă copilului materialul de cunoștințe, cultivă mijloacele, prin care acest material poate fi primit. Abia după aceea se poate începe cu educația intelectuală, cu cultivarea ougetării.

(Va urma).

Conferențele învățătoarești.

Convocare.

În conformitate cu circulara consistorială nr. 10.093 școl. 1912, prin această convoc pe învățătorii dela școlile profesionale greco-orientale române din protopopiatul Clujului și al Ungurașului la conferința învățătoarească anuală, care se va ține la 26 și 27 Octombrie (8—9 Noembrie) s. o. Locul de întrunire îl vom fixa ulterior.

Ordinea de zi:

1. Invocarea Duhului Sfânt, la 8 ore, în biserică din loc.
2. Discurs de deschidere din partea comisariatului consistorial.
3. Învățămintul intuitiv, de Petru Ferghe, inv. în Fizeș-St.-Petru.
4. Metodica scris-cetivului, de Simeon Todoran, inv. în Apahida.
5. Cetirea română în cl. I.—VI., de Victoria Luca născ. Oros, învățătoare în Bedesiu.
6. Cartea de cetire, de Gavril Pică, inv. în Bonțida.
7. Gramatica română, de Ioan Terec, inv. în Baica.
8. Exercițiile de stil și de compunere în cl. I.—VI., de Ioan Bogdan, inv. în Măguri.
9. Poezia în școala populară, de Ana Marinescu, învățătoare în Cojoșna.
10. Literatura în școala populară, de Ioan Frâncu, inv. în Rogojel.
11. Legendele și tradițiile populare, de Petru Bura, inv. în Jamborul-mare.
12. Raportul dintre limba română și maghiară în școlile noastre, de Rem. Roșca, inv. în Sebeșul-mare.
13. Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale, făcută de bibliotecarii și casierii celor două biblioteci pedagogice tractuale.
14. Darea de seamă despre starea învățămintului în cele două protopopiate, făcută de comisiile permanente din anul 1911.
15. Darea de seamă despre mișcarea pedagogică literară mai nouă, de Vas. Nosa, inv. în Rachiș.
16. Propuneri.

În afară de aceste lucrări teoretice propuneri de sub nr. 5, 7 și 9 sunt însărcinați și cu predarea câte unei teme practice.

Pentru deplina reușită a conferințelor fiecare învățător e dator a se conforma într-o înaltă măsură consist. nr. 10.093/1912 și noului „Regulament pentru conferințe“ edat sub nr. 10.092/1912. La lucrările conferinței e poftită a lua parte și preoții.

Comisia permanentă e convocată la prima ședință pe 25 Oct. (7 Noembrie) 8 ore, s. m. în locul pe care-l voia designa la timpul său.

Sibiu, în 27 August 1912.

Dr. Onisifor Ghibu
comisar consistorial.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Raport

cătră adunarea generală a despărțământului V. Săliște, al „Asociațiunii“.

O societate numai atunci se va învrednici de un mers firesc, progres multămit și conștient de scopul ce urmărește, — numai atunci va înflori mai ou dinadinsul, când din partea conducătorilor, aleși în comitete sau în alte așezări de conducere, se vor da nu numai anumite impulsuri îndrumătoare, ci strângând toate egendele societății într'un singur tablou, se dă seamă tuturor membrilor aloctuitori de societate, despre toată munca săvârșită în marginile unui an.

Și e bine să se urmeze astfel, nu numai în granțele mai mult sau mai puțin întinse ale anumitor societăți, ci chiar și în societatea mică a familiei. Nelăsându-se nici o zi în care copiii familiei, precum și ori ce om în vârstă, să nu-și dea seamă despre isprăvile faptice ale muncii sale intelectuale, morale și materiale, — numai astfel se va putea desăvârși omul, se va perfecționa munca, se vor purta slujbe cu cinste, se va conduce familia cu demnitate, societăți cu dreptate și învrednicie!

Darea de seamă a faptelor și a muncii e adevărata busolă, care în largul vieții plină de tot felul de amăgiri nu va lăsa pe unul sau altul să greșască calea ou ducătoare spre scop, nu va îngădui nimărui se devină nepăsător față de cerințele numeroase ale bisericii și neamului, nu va lăsa pe nimeni să ratăcească din ogașa muncii favoritoare și datătoare de viață.

Despărț. V. Săliște nu e altoeoa, decât un ram al societății mari, care poartă numele de „Asociațiune“. Acest ram de societate însă e o parte din cele mai trebuincioase și mai de seamă în viața unui neam de oameni. Căci poate să fie ceva mai bun, mai scump, și mai prețios, ca lumina?

Scopul acesteia e luminarea poporului ou tot felul de învățături trebuincioase, cari să-i lumineze mintea, să-i nobilizeze inima, să-i întărească sufletul, să-i ușureze munca brațelor.

Conducătorii acestei societăți, comitetul, conștia de marea roa al ei, precum și de datoria sarcinilor luate, spre desfășurarea unei munci intelectuale cât mai multămitoare și mai pronunțate, pe lângă desbaterile și sfătuirile luate în cele patru ședințe, ținute în decursul anului, pe lângă anumite prelegeri ținute atât ou prilejul adunării generale din anul trecut, cât și ou alte ocazii, a aflat de bine prin circulară Nr. 35/911 a convocă pe toți intelectuali celor 15 comune, aparținătoare despărțământului, la muncă lumină: și a propășirii, precum și — a le renprospăta anumite cerințe față de despărțământ.

Agende oficiale, în decursul anului 1911, s'au strâns în total 59, cari toate s'au îndeplinit la vremea cuvenită.

Despărț. V. Săliște se bucură de 11 agenți. Le avem în comunele: Aciliu, Gurăului, Mag, Orlat, Săcel, Săliște, Sibiel, Tiliș, Topârcea, Vale și în Armeni. Pe aceasta din urmă ni-a dat-o anul 1911, și nădăjduim, că nu va trece mult, până și celelalte comune să se numere în rândul agenților.

Anul 1911 întrușipează dorința și stăruințele de ani ale conducătorilor Asociațiunii, izbutind în lupta luminării și a propășirii, prin edarea variată a cărților „Bibliotecii populare“, a pune în mâinile țaranului român atâtea și atâtea arme, prin a căror nănuare curegioasă și plină de încredere într'un viitor mai senin și mai fericit, să se alunge întunerecul neștiinței poporului nostru.

Prin această propagandă se lărgesc brezele societății „Asociațiunii“, dând posibilitate poporului, pe lângă câștigul intelectual, prin taca ăstăină de abia 2 oor., a ajunge și pe cel moral, a se număra între membrii ei, a se face părtași oătorva cărămiș din zidul falnic al palatului acestui așezământ. Am zis poporului, înțelegând pe toți; căci căru suflet românesc făcând puțin socoteală nu-i va fi ou putință din mult puținul său să jertfească zilnic suma de o jumătate de flor, spre luminarea și cultivarea sufletului, precum spre împărtășirea cinștii de a se număra între membrii Asociațiunii, societate menită să cuprindă pe toți fiii neamului nostru.

Find un început, în raportul anului 1910 după cât am constatat s'a cuprins și membrii ajutători, cari erau ai anului 1911. De astădată îi voi prezenta într-o paralelă cu cei ai anului 1912, spre a se vedea cu multă părere de rău, neașteptatul regres.

Față cu acest regres, comitetul cercual fără a căuta vreodată desvinovățire asupra stăruirii și-a îngrijit, și-a împlinit destul datoria edând și din parte și sub Nr. 8-912 o circulară pe lângă a comitetului central, trimițându-le din bună vreme în toate parhile aparținătoare despărțământului. Deastădată prezentăm numărul lor în rânduiala de mai jos. Or. adunări generale de tuturor celor ce se interesează de mersul cultural al desp. nostru rugând și dela acest loc, pe toți doritorii de bine și de un adevărat progres, să urmărească cu orice prilej binevenit sau în îndemnul apostolului, cu timp și fără timp, înasmnătatea cea mare a bibliotecii populare, foloasele ce ne aduce și, mai ales însă pe acelea ce ni le poate aduce ziua de mâine în toate ale noastre. Inși atunci când numărul membrilor ei va fi în floarea ei, în putere, ei va fi și mărirea ei întreit și împătrit. Azi starea membrilor ajutători se prezintă astfel:

1911: Aciua 21, Alămor 20, Amnaș 1, Armeni 47, Căsova 10, Găleş 21, Gurarâului 30, Mag 0, Orlat 22, Săliște 64, Săcel 26, Sibiel 25, Tilișoa 40, Topârcea 8, Vale 11. Cu totul 400.

1912: Aciua n'araportat nimic, Alămor 8, Amnaș 2, Armeni 47, Căsova 0, Găleş 21, Gurarâului 30, Mag 0, Orlat 22, Săliște 64, Săcel 2, Sibiel 9, Tilișoa 18, Topârcea 7, Vale 30. Cu totul 260.

Față de anul trecut se constată un minus de 140 de membri. Ca membri ordinari au răscumpărat chitanțele anului 1911 în Aciua 1, Alămor 1, Amnaș 0, Armeni 7, Căsova 3, Gurarâului 9, Mag 2, Orlat 4, Găleş 5, Săcel 4, Săliște 22, Sibiel 6, Tilișoa 4, Topârcea 1, Vale 6. Inși în întreg despărțământul avem 260 membri ajutători, 75 m. ordinari, 1 fundator și 6 pe viață.

În avere de cărți am putea spune că stăm mai bine. În multe biblioteci aproape avem una și mai multe comunități cu nume frumoși de volume. Cele mai multesunt parohiale, școlare și învățărești. Afară de acestea în Săliște se mai află bibl. casinel meșeriașilor și a economilor. Bibl. tinerimii în Săliște și Orlat.

Singură comuna Alămor, în care ne-am adunat astăzi, e lipsită de bibliotecă. Comitetul despărțământului s'a îngrijit și de douăzeci, că iată cu acest prilej, vă aduce un număr frumusele de cărți, spre a pune temei unei biblioteci în această comună. Când aveți vreme, să nu mai căutați alungare de viață, ușurare de greutate și năcezuiri mergând pe la birturi, ci dacă cu-roașteți sirovele alergați la bibliotecă, scoateți o carte donă și cetiți cu îngrijire și pricepere; iar cei cari din vitregia vremurilor n'au putut ajunge la deșlegăți tainele sirovei, mergeți la cei ce le cunosc, sau puneți pe vre-un nepot sau nepoată să citească, ca astfel cu toții să ajungeți la darurile binecuvântate ale cărții.

În despărțământ avem 31 de biblioteci, cu 7980 de volume. Asupra bogăției de cărți nu ne-am prea putea plânge, așa, că nu trebue decât îndemna, voiașă tare, și mult ne-am putea cultiva sufletește și deștepta.

Numărul celor ce au împrumutat cărți și au cetit, după rapoartele intrate în general, e 1892. În special se impart astfel: Aciua nu a raportat; Amnaș 25, Alămor; Armeni 15, Căsova 170; Găleş 60; Gurarâului 140, Mag 120; Orlat 202; Săliște 568; Săcel 95; Sibiel 200; Tilișoa 167; Topârcea 60; Vale nu a raportat.

Prisitor la alcătuirea de cursuri pentru alfabetizare, adecă pentru acela ce nu știu ceti și scrie dintre oamenii în vârstă, comitetul cercual, în urma îndemnuirilor centrale și albierești a invitat pe coorducătorii ajutărilor să stăruie a învăța pe necunoscătorii de carte soisul și cetitul. În urma informațiilor primite s'au făcut face-cări în comunele: Săliște Găleş, Sibiel, Topârcea, Gurarâului, Mag și în Armeni. Pe lângă toată bunăvoința preoților și învățătorilor, deocamdată fără deosebit rezultat.

Prelegeri, în urma stăruințelor comitetului cercual, s'au ținut în întreg despărțământul în număr însemnat. Și adecă:

Alămor: 1. Despre „Asociațiune”; 2. Imbrățirea mesei; 3. Despre școala confesională; 4. Despre tovărășii; 5. Despre „viața conjugală”; 6. Despre Alcool, toate de Simion Alămor-grean, creat; 7. Despre alcool, de Alămor-grean, creat. C. Hulpș.

Amnaș: nu s'a ținut nici una, decât o sărbătoare cu copiii de școală.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin această convoc. on. preoțime din tractul Alba-Iulia la conferința anuală, care se va ține: Joi în 27 Sept. v. a. c. în școala din A-Iulia-oraș, cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 8 ore dimineața chemarea Du-hului Sfânt și predică pe baza evangheliei de zi, de pâr. Ioan Ganeș.
2. Deschiderea conferinței, constatarea celor prezenți, constituirea, scurte observări asupra predicilor ținute.
3. Comunicarea rezoluțiilor consistoriale asupra ultimelor conferințe și a altor acte avizate p. conferințe.
4. Tema dată de P. V. Cons.: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională?” de pâr. Victor Opoiu și I. Handa.
5. Asupra acestei teme e dator a merita fiecare din ei a-și formula în scris modalitățile crezute mai ducătoare la scop, cari modalități aflate de bune din partea conferinței, se vor trece la protocol.
6. Rapoartele secretarilor „grupurilor religioase”, și revers despre marturisirea preoților.
7. Raportul bibliotecarului tractual.
8. Deliberare asupra intervalului de prezentat rapoarte despre activitatea pastorală a preoților.
9. Alegerea comisiei.
10. Propunerii.

Alba-Iulia, 28 August 1912.

Ion Teulescu
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Monarhul din Viena. Maiestatea Sa, după o petrecere de două luni la Ischl, s'a întors la Viena. Trenul special al curții a plecat Duminică la orele 2 d. a. din gara dela Ischl și a sosit la Viena seara la 7 ore.

Distincțiuni. Pentru meritele obținute cu aducerea legilor militare, Maiestatea Sa a acordat ministrului prezident Lukács și ministrului prezident Stürgkh marea cruce a ord. nului Sântul Ștefan.

Universitățile cele nouă. Ministrul de culte, contele Z. che, a trimis o adresă universităților din Budapesta și Cluj, invitând facultățile să facă propuneri cu privire la ocuparea catedrelor dela universitățile cele nouă din Dobrișin și Pojon.

Dar. Marele proprietar, dl Alexe Pocol, a dăruit pentru aeroproietar, dl Alexe III suma de cincisprezece mii de coroane.

Aviațiune. Sborul de Miercuri în 11 Sept. n., dela Basarabiu al aviatorului nostru Aurel Vlaicu a fost admirat de o mare mulțime de țărani și intelectuali. Vlaicu s'a înălțat la înălțime de peste 500 metri zburând timp de o jumătate de oră. Sborul cel mai apropiat va fi la Bistrița, Duminică în 15 Sept. n.

Dela spitalul civil din Sibiu. În spitalul civil sibian „Francisc Iosif” au fost tratați în luna lui August 920 de bolnavi. S'au depărit sănătoși 563, au murit 15, au rămas în spital 342. S'au făcut operațiuni în 218 cazuri.

Concertul dlui Ionel Crișan. După cum am anunțat, concertul baritonului liric Ionel Crișan va avea loc Luni, în 16 Septembrie st. n. la 8 ore sara, în sala dela Unicum. Bilete se pot procura începând de Joi, în 12 Septembrie, la librăria G. Meyer din Piața-mare și sera la casa, care se deschide la 7 ore. Programul concertului e următorul: I. F. Schubert: Ihr Bild, Pause, Der Doppelgänger. — G. Dima: Eu simt a ta suflare, Cerul meu, Hop țurcă, furcă! — I. Brahms: Ein Wanderer, Minnelied, O Liebliche Wägen. — H. R. Leoncavallo: Prologul din opera „Bajazzo”. — C. Loewe: Die räthliche Heerschau, Odins Meeresritt. — F. Paolo Testi: Ridonadi la calma.... (Preghiera). H. Kaud: Der Sieger. I. Sclatescu: Gas de ciopote. — T. Brediceanu: Arde-mi-te-a codru des! — Acumieni: Prologul din opera „Bajazzo”. — dl A. Nowak, dirigentu capela orașenești. Prețul locurilor: Loje 10 cor., fotele de orchestră 3 cor., stău 2 cor., loc de stat 1 cor. Bilet de studenți 60 fil.

Caz de moarte. Despre trecerea din viață a regretatului protopop Dr. Traian Patioi jaluia familiei a dat următorul anunț: Maria Dr. Patioi născ. Maximilian și fii Traian și Elvira în numele lor și al numeroșelor rudeni, cu inima frântă de durerea aduc la cunoștință tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcătorilor în deosebi înalților superiorității bisericești, tuturor corporațiilor superiorității onorabile, precuțimi și învățătorimii din tract, oă adoratul soț și respective tată, frate, ginere, unchiu, văr, nepot etc. Dr. Traian Patioi, doctor în științe teologice, protopresbiter rom. gr. ort al Timișorii, deputat la congresul naț. b's., la sinodul eparhial din Arad, asesor consistorial etc., după lungi și grele suferințe împărțită fiind cu sfânta taină a cuminecătorei, s'zi în 26 August (8 Sept.) a. c., la 8 ore a. m. în state de 47 ani, urmând chemării cerești a repozat în Domnul. Osămintele prea scumpului nostru defunct se vor așeza spre veșnicia odihnă în cimitirul fr. ort. rom. de lângă calea Buzăului, Marți în 28 August (10 Sept.) a. c. înainte de mezzăzi la orele 9 dela locuința proprie din Timișoara—Făbrie (Strada băilor Nr. 3). Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Timișoara, la 26 August (8 Sept.) 1912. Jaluia familiei.

Anunțuri funebre ale mai publicat preoțime din tractul Timișorii și Păstorul, institut de credit și economii în Timișoara—Făbrie.

Serbări în Arad. Reuniunea învățătorilor români dela școlile primare confesionale din protopopiatul I—VII aradene își ține adunarea generală în 1 și 2 Octombrie n. 1912 în Arad. În programa din ziua primă a acestei adunări se cuprind și comemorarea pedagogului Rousseau, din prilejul bicentenarului nașterii sale, serbat de curând în Franța și Elveția. În aceeași zi se face și inaugurarea monumentului ridicat în grădina școlară în memoria fostului profesor Teodor Ceantea. Vor urma apoi conferințe, rapoarte, excursiuni ș. a.

Știri muzicale. În Tipografia diecezană din Arad a apărut *Vals de amor*, pentru clavier și violină, de Silviu de Herbay. Venitul net al publicațiunii e destinat pentru scopuri culturale, în deosebi pentru școala de fete din Arad. Prețul 2 coroane. De vânzare în toate librăriile.

Despre polul sudic. Exploratorul Amundsen a ținut Luni seara în Cristiania o prelegere despre expediția sa polară. Au auzit la prelegere familia regală și un mare număr de personalități dinse.

Abonați de probă de acum până la anul nou revista literară ilustrată *Cosinzeana*, singura revistă la noi în Ardeal, care e întocmită anume pentru familii și apare regulat în fiecare săptămână, aducând ilustrații interesante și bucurii literare alese. Abonamentul pentru numărul de probă până la sfârșitul anului curent e numai 2 cor. Administrația în Orăștie (Szászváros).

Salarele învățărești. Ziarele din capitala țării scriu, că în ministerul de culte și instrucțiune publică s'au terminat proiectele de lege privitoare la regularea salariilor învățătorilor dela școlile de stat și confesionale. Proiectele se vor înainta camerei în primele ședințe din luna aceasta.

Oprire de export. Guvernul Sârbiei, cum se anunță din Belgrad, a oprit exportul de ovăș, grâu și nutreț din Sârbia, începând cu ziua de 7 Septembrie până în 14 Noembrie 1912.

Expoziție istorică. Cu prilejul serbărilor ligi culturale din zilele acestea, s'a organizat în capitala română și o expoziție istorică, despre care vom amănunțit: Anul acesta, în care neamul românesc de pretutindeni a comemorat, cu sufletul îndurerat, 100 de ani de la pierderea Basarabiei, liga culturală a reconstituit străvechea oțetate a Hotinului pentru a înfățișa în ea o icoană credincioasă a vieții culturale și istorice a Basarabiei. În acest mic muzeu se găsesco expuse: cărți domnești și zapise, de pe vremea când Basarabia era înocă pământ românesc (colecțiunea d-lui Iorga); opele scriitorilor basarabeni, o bogată și frumoasă colecție (a d-lui Porucio) de chimire, țesături și broderii basarabene, cu motive populare, vederi din Basarabia. O amintire dureroasă evocă câteva plicuri timbrate cu marca lui Cuza și ou stămpla poștii dela Kahl-Moldova. Alături proclamația dată în numele Țării Alexandru, din Kișinău la 12 Aprilie 1877, proclamație în care se citește: „Români, întrun în țara voastră cea veche: Rădăni și voitori de bine...” O altă ramură a expoziției istorice se găsește în „Palatul Artelor”, în care au fost adunate și, bună parte din pânzele marelui Grigorescu.

Gimnaziu gr. cat. unguresc. Comuna religioasă gr. cat. din Hajdudorog a votat 100.000 cor. pentru fondul gimnaziului gr. cat. ce se va înființa în acest oraș, în cazul când episcopia gr. cat. maghiară se va ridica la Hajdudorog.

Restaurant la universitate. O înnoire practică, de sigur bine primită în cercurile studențești, se va introduce la universitatea din Berlin: în noul edificiu universitar se va aranja un restaurant cu toate cele necesare, pentruca studențimea să poată lua masa la amatezi, fără a se prea depărta de universitate.

Măsură potrivită. Ziarele din Germania scriu, că se plănuiește introducerea unui nou paragraf în codicele penal german. Și adecă: Pedepsa distată pentru un delict, comis în stare de beție, se poate suspenda numai în cazul, când osânditul se îndatorește să se rețină cu desăvârșire un anumit timp dela consumarea băuturilor alcoolice, și îndatorirea aceasta o și îndeplinește.

Alcoolismul. În Franța s'au făcut încercări numeroase pentru a combate abuzul în băuturi alcoolice. Încercările până astăzi au rămas fără rezultat. Producția și consumarea de alcool în 1911 nu numai că n'a scăzut, ci a crescut. În Franța s'au produs în 1910 peste 2.390.000 hectolitri, s'a exportat un milion; iar restul s'a consumat în țară; în 1911 s'au produs 2.415.000 hectolitri, s'a exportat cam un milion, celalalt milion și jumătate l-au înghițit bravi francezi. Mai mult se bea în părțile nordice ale Marelui; la sud și vest mai puțin, deși tocmă în părțile acestea se fabrică mari cantități de coniac. Normanzii sunt cei mai vestiți beutori pe, fiecare locuitor se vin cam 12 litri pe an; urmează apoi cei din Bretania, cu câte 5—6 litri de osp.

Oglinzi la încrucișarea străzilor. Clubul automobil regal din Londra a făcut propunerea următoare, destul de interesantă: Pentru a înconjura numeroasele accidente, să se fixeze la încrucișările străzilor câte o oglindă atârnată de stălpul lampelor. Când o trăsură se apropie de oglindă, poate observa din depărtare, că oare este sau nu liber drumul din strada în care voește să intre. Aparatul e foarte simplu și practic.

Cele mai mari orașe rusești. Mai înainte cu 50 de ani Rusia nu avea decât 5 orașe cu peste 100 de mii de locuitori; astăzi are 32 de asemenea orașe. Petersburgul, care în 1862 avea 50.000 de locuitori, astăzi în 1912 are aproape 2 milioane. Moscova dela 360.000 s'a ridicată la peste 1 milion și jumătate; Varșovia dela 180.000 la 848 mii, Olessa dela 120.000 la 540.000, Chievul dela 65 mii la peste 500 de mii. Și așa mai departe. Nici într-o țară nu se sporește mai depopularea orașelor într-o măsură așa de impozantă ca în împărăția rusească. Când se vor reduce cazurile dese de mortalitate, nu încapă îndoială că numărul populațiunii din orașele rusești are să fie și mai enorm decât cel de acum.

La legatul Dr. Ion Borgia pentru ajutorarea copului din Săliște, aplicați la meșerie, al fondului Episcopului N. Popea pentru masa învățăcelilor meșeriași, au mai dăruit: Trandafir Scorobet, paroh (Roșiaș), soția sa Ana n. Slavescu și copiii lor Viorica, Doina și Iovescu, 1 cor.; Dr. Iuliu Greou, medic, București, 2 cor.; Const. Herța, dir. de bancă, Săliște, soția sa Elena și copiii lor Corin, Marian, Eugen și Elisaveta, 1 cor.; N. Mohan, cal. tipograf emer. 50 bani; Axente Banciu, prof., Brașov, Ioan Banciu, propr. și P. Comăș, comero., ambii din Săliște, Victor Moldovan, adv., Bistrița, Bucur Licoiu, funcț. comero., București, Moise Opreș, prez. d. inșopreii „Plugarul”, Armeni, câte 1 cor. Starea legatului cor. 181.66.

Teatru în Sibiu. Doi tineri scriitori francezi, de Flers și de Caillavet, sunt autorii comediei în 3 acte, *Papă*, reprezentată Marți seara în teatrul sibian. Subiectul piesei este dintre cele mai gingașe: Un tată ia de soție pe o fată, care era să fie căsătorită cu fiul lui. Acest subiect primejdios este tratat dela început până la sfârșit cu gust rafinat, cu mult oșpăt și cu siguranța scriitorilor cari cunosc lumea și teatrul. Comedia *Papă* a celor doi colaboratori este bogată în scene indiciușătoare și în scene vesele fără picanterii. A fost jucată în rolurile principale, ca delictați și discrețiunea cerută. Pomenim rolul Georginei Coursan, în accente românești, ca unul dintre cele mai izbutite ale piesei. — Astăzi, Vineri, se dă a doua oară opereta hazlie *Gospodărie polonă*; Sâmbătă: *Cavalerul bandit*, dramă.

Nr. 515/1912.

(320) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lăpospatak), din protopresbiteratul Cetatei de peatră, pe baza deciziei Prea Venerabilului Consistor arhidiecezan, de datul 16 August a. e. Nr. 9747 școl. se publică concurs nou din oficiu cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartitie dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 42 cor. prețul lemnelor de foc; 400 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir și grădină în natură.

Alesul se îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a forma cu ei cor bisericesc, a cânta cu ei la sf. liturghie și a-i instrui în grădinarit.

Reflecții la acest post au a-și înainta rugățile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis și a se prezenta în comună și biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-unguresc la 24 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetatei de peatră.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 312/1912.

(322) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Chitid** din protopresbiteratul Hațegului, se publică din nou concurs din oficiu cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 229/1912.

(321) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna biserică de clasa III **Valea-verde**, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în ziarul oficios bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela satorirea dotărei preoțești din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugățile lor concursuale în termenul deschis la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdul
protopop.

Nr. 387/1912 prot.

(319) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediașului, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor. și anume: 600 cor. dela comuna biserică din repartitie și 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvintvenalele cu excepția celui prim, care se va solvi dela comuna biserică se vor cere dela stat.

Cvartir și grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în termenul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuință a cânta și la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație și a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 514/1912.

(316) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Bucium Muntari** cl. III, protopresbiteratul Abrudului conform ordinului on. Consistor Nr. 8299 bis. se descrie concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Concurenții își vor trimite cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare la sfânta biserică spre a cânta și cuvânta.

Abrud, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 429/1912.

(323) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Ighiel** se descrie concurs cu termen de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 600 cor., cvartir și grădină dela comuna biserică, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Învățătorul ales va fi dator a instrui elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoștință cu poporul.

Alba-Iulia, în 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 521/1912.

(325) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele biserică jos însemnate din protopresbiteratul Cetatei-ue-peatră, la ordinul P. Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 10148 școl., se publică concurs nou cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Costeni** cu salar de: 300 cor. dela comuna biserică; 700 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător în natură și 20 cor. relut de grădină. Cvintvenalele se cere dela stat.

2. **Curtuișul mic** cu salar de 200 cor. dela comuna biserică; 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir în edificiul școlii, grădină în mărime de 909 st. □ și lemnele de foc necesare.

Cvintvenalele se vor cere dela stat.

3. **Vima mare** cu salar de 600 cor. dela comuna biserică, 400 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător și grădină în natură.

Cvintvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că după aceste comune bisericești au edificii școlare nouă corespunzătoare e speranța de ajutor de stat.

Cererile de concurs să se mențin subsemnatului oficiu în termenul susindicat.

Lăpușul-unguresc, (Magyarláp), 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatei de peatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Szám. 3333/1912.

(324) 1—2

Hirdetmény.

Felfüggesztés folytán megüresedett oltrákoviczal állásra okleveles jegyzőt keresek. Fizetése egyelőre a jegyzői törzsszétésének 2/3 része.

Személyes bemutatást kívánok.

A kérvények nálam beadandók.

Nagydisznod 1912 évi szeptember hó 10.

Főszolgabíró

Instrucțiune

în desemnul croitului și în confecționarea de haine după metoda probată dă ca și până aci

Toni Ehrlich

(317) 2—3

strada Neustift Nr. 9.

D-șoara Delia Olariu,
profesoară de muzică

își începe lecțiile de cant și pian din 1 Septembrie 1912, strada Poplăcii Nr. 35 (Quergasse 35) etagiul I. Pentru informație dela ora 1—3.

(298) 2—3

Aceea prin **Coloman de Földes**,
farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT”

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumusețează și întinereste obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lăntilor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, crețelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătură pielii, buburitelor, mânilor roșii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 8—8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2—3 zile curăță obrazii de lăntițe și de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrazii nu scilipse de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul Cremei Margit a lui Földes un borcanel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1-20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:

Gutori Földes Kelemen,

farmacist în **ARAD**.

Contra imitațiilor să Vă feriți!

Curs de dans

special pentru

tinerimea rom. studioasă din Sibiu

voiu deschide în sala dela „Gesellschaftshaus” **Luni, în 23 Septembrie n.** — Probe se vor ține: **Lunia și Mercurea** dela 6—8 ore seara, **Dumineca** dela 2—4 ore d. a. — Inscriseri se pot face la „**Librăria arhidiecezană**”, precum și în orele de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,

(305) 2—3

măiestru de dans dipl.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lăntițele, precum a ajunge și a susține fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din **Lapte de Crin**, marca cal pe băț de **Bergmann și Co.**, **Tetschen a/Elbe**. Bucata cu 80 fil. se află în farmacie, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și **Crema de Crin** a lui **Bergmann „Manera”** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 23—40

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.—.

NOUTĂȚI

surprinzător de ieftine!

Ghete pentru dame
de Box elegante și
moderne
K 8-50

Ghete pentru dame
din Chevreau ultima
modă
K 9-50

Cea mai mare fabrică din monarhie.
130 filiale proprii.

Calitatea cea mai bună,
elegante și valoroase ghetetele

TURUL.

Turul,

fabrică de ghetete, societate pe acții.
Cea mai mare fabrică a monarhiei
Filiala: SIBIU.

(311) 1—2

Ghete pentru bărbați
Style american
elegant și durabil
K 11-50

Ghete pentru bărbați
din piele Box
modern și durabil
K 10.—